

Agrárkölségvetés nagy kérdőjelekkel

Varga Mihály pénzügyminiszter május 30-án nyújtotta be az Országgyűlésnek a 2024. évi költségvetési tervezetet, melynek elfogadására várhatóan július 7-én kerül sor. A tervezet agrárvonatkozásairól Paragi Mártonnal, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének titkárságvezetőjével beszélgettünk.

Kell-e nekünk már nyáron dönteni a következő évi költségvetésről? – tettük fel a kérdést, amire Paragi Márton úgy válaszolt, hogy a tervezet egyfajta iránytűt a gazdaság szereplőinek. Az elmúlt évek tapasztalatai azonban megkérdőjelezik a nyári költségvetés megalapozottságát. A kedvezőtlen folyamatok, köztük a gázárak drasztikus emelkedése miatt tavaly is, már a hatályba lépése előtt módosítani kellett az elfogadott költségvetésen.

Paragi Márton szerint a makrogazdasági prognózist, amely alapján a költségvetést tervezték, sok bizonytalansági tényező veszélyezteti, nem véletlen, hogy a Költségvetési Tanács több, mint húsz oldalon sorolja az aggályait a költségvetés tarthatóságával kapcsolatban.

Az agrárkölségvetéssel kapcsolatban véleménye szerint nagy problémát okoz a transzparencia csökkenése. Korábban sokkal részletesebben határozták meg az egyes jogcímeket, most viszont nemcsak összevonták ezeket, hanem új szerkezetbe helyezték a költségvetési sorokat. Az elmúlt két évben, a Covid-járvánnyal kapcsolatosan több forrás, köztük a nemzeti agrártámogatások sor is átkerült a Gazdaság-újraindítási Alapba. Továbbra is – a költségvetésen túlmutató – probléma, hogy egyes agrárterületek más-más minisztériumoknál vannak, ilyen például a vízügy.

A jogcímeket nézve az egyik legfontosabb sor a nemzeti agrártámogatásoké, amelyről lényegében a nemzeti támogatási jogcímek finanszírozása történik. Az összegek évről-évre csökkennek, a 2024-es költségvetésben mintegy 5 milliárd forinttal kevesebbet (69 milliárd forintot) irányoznak elő az előző évinél. Ez előrevetíti, hogy az átmeneti nemzeti támogatások (ÁNT) egyes jogcímeit 2024-ben sem fogja kifizetni az Agrárminisztérium. A kárenyhítési soron viszont több pénz jelenik meg. Az alap teljes bevételi forrása a gazdálkodói befizetésekből és az állami kiegészítésből tevődik össze, mivel minimum 50 százalékos a kötelező állami hozzájárulás mértéke. A tervben 6,4 milliárd forint gazdálkodói befizetéssel számolnak, úgy mint az idei évben, de a keretösszeg

14,8 milliárd forintot tartalmaz. A kétmilliárd forint pluszt vélhetőleg a jégkarmérséklő rendszer működtetésére szánják, ugyanakkor a valódi megoldást az egyetlen, ha a rendszert a kárenyhítésről leválasztanák. A rendszer működésének előnyeit a lakosság, a gazdasági szereplők, az állam és a biztosító társaságok élvezik, miközben a költségeket a gazdálkodók viselik, és amit agrártámogatásként számol el a kormány. Nem igazságos ez így, különösen, hogy mezőgazdasági jégkárakra sokkal kevesebb kárenyhítést fizettek ki az elmúlt években, mint amennyibe a rendszer fenntartása a gazdálkodóknak került. A kárenyhítési rendszer 2022-ben megbukott, ezért is várta mindenki, hogy Nagy István agrárminiszter bejelentése nyomán megváltoztatják a működését. De erre úgy tűnik az ígéretek ellenére sem kerül sor, a rendszer változtatás nélkül megy tovább, fogalmazott az titkárságvezető.

A Nemzeti Földalap költségvetése 300 milliárd forint értékű állami föld értékesítését irányozza elő. Ez önmagában támogatható, de súlyos problémák is fellelhetők. A legnagyobb probléma az, hogy a földszabályozás legutóbbi módosítása szerint a föld értékesítésekor a helyben szokásos hektáronkénti ártól 10 százalékkal lehet eltérni. Az árakat az Agrárkamara teszi közzé. Ehhez képest az NFA olyan kikiáltási árakat állapított meg, ami jellemzően 1,5–2-szerese a kamarai árakénak. Ebből az következik, hogy ha egy magyar állampolgár el akarja adni a földjét, és az NFA által meghatározott árat alkalmazzák, akkor a földtörvényre hivatkozva az eladó harácsolónak, a vevő spekulánsnak minősülne és az ügyletet nem hagynák jóvá. Ha az állam adja el a földet többszörös áron, akkor ez teljesen rendben lévő üzleti ügylet, fogalmazott Paragi Márton.

A végére maradt a Vidékfejlesztési Program fejezete, amely ciklusokon átívelő idő-

szakokat is tartalmaz, ezért az egyik legkevésbé átlátható. Három időszak mosódik össze: az egyik a 2014–2020-as időszak, amelynek a forrásait legkésőbb ez év december 31-ig kell kifizetni. A másik a 2021 és 2022 éveket felölelő, úgynevezett átmeneti időszak, amire a 2014–2020-as szabályok vonatkoznak, a harmadik pedig a 2023–2027-es támogatási időszak,

amire már az új szabályok érvényesek. A problémát az jelenti, hogy a minisztérium hosszú ideig nem ismerte el, hogy a gyenge forint miatt árfolyam-különbözet, azaz jelentős többletforrás keletkezett. Idén áprilisban a kormány megjelentetett egy határozatot, amelyben a korábban 1400 milliárddal számolt kötelezettségvállalási összeget megnövelte, így 1700 milliárd forint kifizetése vált lehetővé – és az uniós források elvesztésének veszélye miatt – egyben szükségessé is ez év végéig. Ennek a forrásai szerepelnek a költségvetésben, és jelentős részét már ki is fizették a gazdálkodóknak.

Ugyanakkor a 2021–2022-es időszakra a kormány 80 százalékos nemzeti kiegészítéssel 1500 milliárd forint kötelezettségvállalást határozott meg. Viszont az előbb említett 1700 milliárd forint kifizetéséhez az szükséges, hogy a 2021–2022-es időszakra elfogadott és 2023. december 31-ig elszámolt támogatások egy része a 2014–2020-as időszakra kerüljön elszámolásra. A titkárságvezető hozzátette, hogy míg a kormány határozatában 80 százalékos társfinanszírozás szerepel, addig az EU által elfogadott Stratégiai Tervben csak 46 százalékot kért a magyar kormány. Ez azt jelenti, hogy 46 százalékos támogatás elégséges az EU-s támogatások maradéktalan lehívásához. A különbség nemzeti hatáskörbe van utalva, mint ahogy az ÁNT. Nem tiszta tehát a kép, hogy mennyi pénzre számíthatnak a gazdák, mondta végezetül Paragi Márton.

H. Gy.